

УДК 799.32

ПЕРСПЕКТИВИ ЗАСТОСУВАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ У ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

Суровов О.А., Бондар Т.С.

Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради

Анотація. Розглянуто матеріали спеціальної науково-методичної літератури з метою виявлення перспектив використання інтерактивних методів у процесі професійної підготовки майбутніх вчителів фізичної культури. Виявлено понятійний апарат та практичну значущість вказаних методів у педагогічній діяльності спеціалістів з фізичної культури.

Ключові слова: вчителі фізичної культури, інтерактивні методи, підготовка спеціалістів.

Постановка проблеми, аналіз публікацій. Пріоритетними завданнями державної політики України є постійне підвищення якості освіти, оновлення її змісту та форм організації навчально-виховного процесу; запровадження освітніх інновацій, інформаційних технологій, спрямованих на формування у молоді сучасного світогляду, розвиток творчих здібностей і навичок самостійного наукового пізнання та самоосвіти і самореалізації особистості. Про це свідчать положення Закону України «Про освіту», «Національної доктрини розвитку освіти» та низки інших нормативних актів тощо.

Напрямами вирішення вказаних завдань, на думку В. Давидова (2006), В. Загвязінського (2006), І. Зимньої (2006), В. Краєвського (2007), О. Хуторського (2007), є інноваційний характер навчально-виховної діяльності, а також підготовка кваліфікованих педагогічних кадрів, конкурентоспроможних на ринку праці, здатних до творчості, професійного розвитку, освоєння та впровадження наукоємних та інформаційних технологій. Зауважимо, що окрім переліченого, у процесі підготовки майбутніх вчителів фізичної культури особливо гостро стоїть питання формування у них здатності використовувати результати міжгалузевих наукових досліджень з проблематики зміцнення здоров'я дітей та молоді. Це обумовлено, у першу чергу тим, що останніми роками, за дослідженнями С. Гаркавого (2009), Л. Стасюка (2009), М. Баранової (2009), сучасний контингент дітей з патологічними зрушеннями при вступі до школи становить 20-21%, а наприкінці початкової ланки школи вже від 27,8% до 43%. Протягом же усього періоду навчання у школі (с 1 по 11 клас) по-

казники захворюваності зростають практично за всіма нозологічними одиницями.

Причини описаної ситуації криються не тільки у зниженні рівня рухової активності школярів, що співпадає з думкою переважної більшості вчених, але й у декілька невідповідаючих сучасній дійсності підходах до побудови навчального, виховного та дозвільного процесу школярів, який носить у основному спортивну (на брак освітній та виховній) спрямованість, про що свідчать роботи Г. Безверхньої (2005), Ю. Васькова (2009), В. Золочевського (2010), Т. Круцевич (2009), В. Лисяк (2006), В. Сутули (2009, 2010), а також матеріали Зведеної III та IV періодичної національної доповіді «Про реалізацію Україною положень конвенції ООН про права дитини».

Відповідно до вказаного вище, актуальною є проблема підготовки таких вчителів шкільної фізичної культури, які б були у змозі залучати дітей та молодь до активної фізкультурно-оздоровчої діяльності, а також могли би створювати умови для широкої взаємодії учнів під час такої діяльності не тільки з педагогами, але і один з одним, тобто вчителів що вміли би використовувати інтерактивні методи навчання. Однією з головних умов процесу підготовки таких спеціалістів, є так само застосування вказаних інтерактивних методів як частини освітньої технології.

Зв'язок роботи з науковими програмами. Дослідження виконано у відповідності до Зведеного плану науково-дослідної роботи у сфері фізичної культури та спорту на 2011 -2015 рр. по темі 1.3. - «Парадигма здорового способу життя в дискурсах фізичного виховання та спорту» та плану НДР комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради.

Мета роботи — виявлення перспектив застосування інтерактивних методів у процесі підготовки майбутніх вчителів фізичної культури.

Методика дослідження. У процесі дослідження були використані методи аналізу літературних джерел та синтезу, що надало можливості визначити стан наукової розробленості проблематики використання інтерактивних методів у процесі підготовки майбутніх вчителів фізичної культури.

Результати дослідження та їх обговорення. Як засвідчують дані спеціальної науково-методичної літератури, методи навчання розподіляються на пасивні, активні та інтерактивні. У основі пасивних методів лежить передача знань від педагога до аудиторії, при цьому аудиторія виступає в ролі пасивних слухачів. Зв'язок педагога з аудиторією здійснюється за допомогою опитів, самостійних, контрольних робіт, тестів тощо. Активні методи базуються на взаємодії педагога та аудиторії, які є знаходяться на рівних правах. Кожен з вказаних методів має свої переваги, проте найбільш сучаснішими методами навчання є інтерактивні методи.

Визначення інтерактивний — означає взаємодіяти, знаходитися в режимі бесіди, діалогу з ким-небудь. Отже інтерактивні методи орієнтовані на ширшу взаємодію не тільки педагога з аудиторією, але й на взаємодію у її усередині.

На думку Т. Чепель, Т. Яковенко, через високу освітню ефективність інтерактивні методи як форма інтенсивної педагогічної освіти пред'являють достатньо високі вимоги до особистості і мотивації студентів. Крім того, вони виступають як своєрідні індикатори особистого і професійного «благополуччя» викладачів. Через це інтерактивні методи можуть виступати на початкових етапах навчання і як своєрідні діагностичні процедури, що виявляють характер навчальної мотивації і сформованість навчальної діяльності студентів та педагогів.

Аналіз літератури показав, що цільовими орієнтаціями інтерактивних методів є:

- Активізація індивідуальних розумових процесів студентів;
- Збудження внутрішнього діалогу у студента;
- Забезпечення розуміння інформації, що є предметом обміну.
- Індивідуалізація педагогічної взаємодії.
- Виведення студента на позицію суб'єкта навчання;
- Досягнення двостороннього зв'язку при обміні інформацією між студентами.

У системі інтерактивного навчання основними завданнями педагога є спрямування і допомога у процесі обміну інформацією між студентами, а саме:

- виявлення різноманіття точок зору;
- звернення до особистого досвіду студентів;
- підтримка активності студентів;
- з'єднання теорії і практики;

- взаємозбагачення досвіду студентів;
- полегшення сприйняття, засвоєння, взаєморозуміння студентів;
- заохочення творчості студентів.

У основі інтерактивних підходів є інтерактивні вправи і завдання, які виконуються студентами. При цьому вказані вправи та завдання спрямовані в основному на вивчення нового матеріалу, а не на закріплення вже вивченого. Серед інтерактивних методів, які дозволяють це робити, можна виділити наступні:

- Творчі завдання
- Робота в малих групах
- Навчаючи ігри (ролеві ігри, імітації, ділові ігри і освітні ігри)
- Використання суспільних ресурсів (запрошення фахівця, екскурсії);
- Соціальні проекти і інші позааудиторні методи навчання (змагання, радіо і газети, фільми, спектаклі, виставки, уявлення, пісні і казки)
- Розминки

Вивчення і закріплення нового матеріалу (інтерактивна лекція, робота з наочною допомогою, відео- і аудіоматеріалами, «учень в ролі вчителя», «кожен учить кожного», мозаїка (ажурна пила), використання питань)

Обговорення складних і дискусійних питань і проблем («Займи позицію (шкала думок)», ПОПС-формула, проектна техніка, «Один удвох всі разом», «Зміни позицію», «Карусель», «Дискусія в стилі телевізійного струм-шоу», дебати, симпозиум)

Розв'язання проблем («Дерево рішень», «Мозковий штурм», «Аналіз казусів», «Переговори і медиация», «Драбини і змійки»).

Зауважуємо, що серед перелічених методів, не кожен може бути використаний у системі підготовки спеціалістів з фізичного виховання. Однак деякі з них можливо з успіхом застосовувати на практиці. Так, творчі завдання, на думку В. Краєвського, О. Хуторського додають сутності навчанню, мотивують студентів до знаходження свого власного «правильного» рішення, заснованого на своєму особистому досвіді та досвіді свого колеги, друга. Крім того, вони сприяють створенню фундаменту для співпраці, співнавчання, спілкування всіх учасників освітнього процесу, включаючи педагога.

Робота в малих групах сприяє можливість брати участь в роботі, практикувати навички співпраці, міжособистісного спілкування (зокрема, уміння активно слухати, виробляти загальну думку, вирішувати виникаючі розбіжності). Ці навички є немаловажливими при груповій роботі методичних об'єднань вчителів фізичної культури, суддівських колегій тощо.

Продовження на стор. 36

Метод мозкового штурму — оперативний метод рішення проблеми на основі стимулювання творчої активності, при якому учасникам обговорення пропонують висловлювати можливо більшу кількість варіантів рішення, зокрема нереальних. Потім із загального числа висловлених ідей відбирають найбільш вдалі, які можуть бути використані на практиці. Описаний метод може бути застосований при вивченні різноманітних проблемних ситуацій з якими стикаються вчителі фізичної культури у своїй повсякденній практиці.

Диспути дозволяють активізувати проблемне навчання (студенти не просто пасивно одержують знання, але «здобувають» їх, вирішуючи пізнавальні задачі), а також формуються специфічні уміння і навички: уміння формулювати думки, аргументувати їх (прийоми доказової полеміки), навички критичного мислення). Гра «Акваріум» дозволяє студентам «проживати» ситуацію (наприклад «відкритий урок фізичної культури у школі», а іншим аналізувати ситуацію із сторони і «співпереживати» її.

Висновки

Аналіз літератури показав, що для реалізації завдань, поставлених державою перед системою вищої освіти щодо професійної підготовки, зокрема вчителів фізичної культури, а саме формування у молоді творчості, сучасного світогляду, самоосвіти і самореалізації особистості тощо, необхідно застосовувати у навчальному процесі інтерактивні методи навчання разом з традиційними методами (пасивними, активними).

Організаційні та педагогічні умови використання інтерактивних методів навчання у процесі фахової підготовки майбутніх вчителів фізичної культури, а також їх застосування у процесі професійної діяльності, потребують додаткового вивчення.

Список літератури

1. Букатов В.М. Педагогические таинства дидактических игр. — 2-е изд., испр. и доп. — М, 2003. — 152 с.
2. Давыдов В. В. Теория развивающего обучения. — М.: ИНТОР, 1996. — 544 с.
3. Загвязинский В. И. Теория обучения: Современная интерпретация: Учебное пособие для вузов. 3-е изд., испр. — М.: Академия, 2006. — 192 с.
4. Краевский В. В., Хуторской А. В. Основы обучения: Дидактика и методика. Учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений. — М.: Издательский центр «Академия», 2007. — 352 с.
5. Михайличенко О.В. Методика преподавания общественных дисциплин в высшей школе: учебное пособие. — Сумы: СумДПУ, 2009. — 122 с.
6. Чепель Т.Л., Яковенко Т.Д. Интерактивные методы в высшем педагогическом образовании как условие его интенсификации [Электронный ресурс] / Т.Л. Чепель, Т.Д. Яковенко. — Режим доступа : <http://www.concord.websib.ru/page.php?article=88&item=2>.

Надійшла до редакції 10.01.2012 р.
tarasbondar@rambler.ru

Суоров А.А., Бондарь Т.С. Перспективы применения интерактивных методов в процессе подготовки будущих учителей физической культуры.

Рассмотрены материалы специальной научно-методической литературы с целью выявления перспектив использования интерактивных методов в процессе профессиональной подготовки будущих учителей физической культуры. Раскрыты понятийный аппарат и практическая значимость указанных методов в педагогической деятельности специалистов физической культуры.

Ключевые слова: учителя физической культуры, интерактивные методы, подготовка специалистов.

Surovov A.A., Bondar T.S. Prospects of application of interactive methods in the process of preparation of future teachers of physical culture.

Materials of the special scientifically-methodical literature are considered with the purpose of exposure of prospects of the use of interactive methods in the process of professional preparation of future teachers of physical culture. A concept vehicle and practical meaningfulness of the indicated methods is exposed in pedagogical activity of specialists of physical culture.

Keywords. Future teachers of physical culture, interactive methods preparation of specialists.